

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o obywatelskich sędziach handlowych
oraz o zmianie niektórych innych ustaw.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Arkadiusza Myrchę.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Mateusz Bochenek; (-) Jerzy Borowczak; (-) Piotr Borys; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Magdalena Filiks; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Aleksandra Gajewska; (-) Kinga Gajewska; (-) Kamila Gasiuk-Pihowicz; (-) Marta Golbik; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Jan Grabiec; (-) Michał Gramatyka; (-) Agnieszka Hanajczyk; (-) Jerzy Hardie-Douglas; (-) Iwona Hartwich; (-) Michał Jaros; (-) Dariusz Joński; (-) Joanna Kluzik-Rostkowska; (-) Ewa Kołodziej; (-) Tomasz Kostuś; (-) Iwona Maria Kozłowska; (-) Wojciech Król; (-) Marek Krzakała; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Maciej Lasek; (-) Gabriela Lenartowicz; (-) Tomasz Lenz; (-) Izabela Leszczyna; (-) Katarzyna Lubnauer; (-) Artur Łącki; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Jagna Marczułajtis-Walczak; (-) Aleksander Miszański; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Grzegorz Napieralski; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Barbara Nowacka; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Marzena Okładrewnowicz; (-) Paweł Papke; (-) Krzysztof Piątkowski; (-) Kazimierz Plocke; (-) Agnieszka Pomaska; (-) Ireneusz Raś; (-) Monika Rosa; (-) Grzegorz Rusiecki; (-) Jakub Rutnicki; (-) Marek Rząsa; (-) Wojciech Saługa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Tomasz Siemoniak; (-) Bartłomiej Sienkiewicz; (-) Marek Sowa; (-) Franciszek Sterczewski; (-) Mirosław Suchoń; (-) Michał Szczerba; (-) Andrzej Szewiński; (-) Krystyna Szumilas; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska; (-) Cezary Tomczyk; (-) Małgorzata Tracz; (-) Anna Wasilewska; (-) Marta Wcisło; (-) Monika Wielichowska; (-) Ryszard Wilczyński; (-) Mariusz Witczak.

USTAWA
z dnia 2021 r.
o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw

PREAMBUŁA

W celu poszerzenia prawa społeczeństwa obywatelskiego do uczestnictwa w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, zagwarantowanego przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także w celu zwiększenia wpływu obywateli na wymiar sprawiedliwości oraz usprawnienia rozpoznawania spraw gospodarczych przez sądy, stanowi się, co następuje.

Art. 1. 1. Obywatele mogą brać udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości jako obywatelscy sędziowie handlowi.

2. Obywatelskich sędziów handlowych powołuje się w sądach okręgowych, w których utworzono wydziały gospodarcze.

Art. 2. 1. W zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

2. Przy rozstrzyganiu spraw obywatelscy sędziowie handlowi mają równe prawa z sędziami, chyba że ustawa stanowi inaczej.

3. Obywatelski sędzia handlowy nie może przewodniczyć na rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą.

Art. 3. 1. Obywatelski sędzia handlowy ma obowiązek sprawowania funkcji z zachowaniem niezależności, bezstronności, godności i uczciwości oraz unikać zachowania, które mogłyby co do tego wywoływać uzasadnione wątpliwości.

2. Obywatelski sędzia handlowy jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na swoją funkcję poza jawną rozprawą sądową. Zwolnienie z obowiązku zachowania tajemnicy nie jest dopuszczalne.

3. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po ustaniu funkcji obywatelskiego sędziego handlowego.

4. Wobec osoby sprawującej funkcję obywatelskiego sędziego handlowego nie przeprowadza się postępowania sprawdzającego przewidzianego w ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 412). Przed przystąpieniem do sprawowania funkcji obywatelski sędzia handlowy zapoznaje się z przepisami o ochronie informacji niejawnych i składa oświadczenie o znajomości tych przepisów. Informacje niejawne mogą być udostępnione obywatelskiemu sędziemu handlowemu tylko w zakresie niezbędnym do sprawowania funkcji.

Art. 4. 1. Strojem urzędowym obywatelskiego sędziego handlowego jest strój urzędowy sędziego.

Art. 5. 1. Obywatelskim sędzią handlowym może być wybrany ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył 29 lat;
- 4) co najmniej od roku jest zatrudniony, prowadzi działalność gospodarczą lub mieszka w miejscu kandydowania;
- 5) nie przekroczył 70 lat;
- 6) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do sprawowania funkcji sędziego;
- 7) w okresie ostatnich 5 lat, co najmniej przez 2 lata:
 - a) prowadził działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 2168),
 - b) był współnikiem spółki jawnej lub spółki partnerskiej, członkiem zarządu spółki partnerskiej, komplementariuszem spółki komandytowej lub spółki komandytowo-akcyjnej, członkiem zarządu albo likwidatorem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej lub spółki europejskiej, członkiem rady administrującej spółki europejskiej, jeżeli spółki te prowadziły w tym okresie działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt a,
 - c) był członkiem organu zarządzającego innej osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt a,
 - d) był zarządcą albo likwidatorem europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych,
 - e) był prokurentem,

8) wykazuje się wiedzą w zakresie spraw gospodarczych lub innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należących do właściwości sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw.

2. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, uważa się za spełniony, jeżeli w spółce osobowej, spółce kapitałowej lub innej osobie prawnej podmiotem dominującym nie jest jednostka samorządu terytorialnego lub Skarb Państwa lub podmioty przez nie kontrolowane.

Art. 6. 1. Obywatelskimi sędziami handlowymi nie mogą być:

- 1) osoby zatrudnione w sądach powszechnych lub innych sądach albo w prokuraturze;
- 2) osoby pełniące funkcje publiczne lub zatrudnione w organach, od których orzeczenia można żądać skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego;
- 3) funkcjonariusze Policji lub inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń;
- 4) adwokaci wykonujący zawód lub aplikanci adwokaccy;
- 5) radcy prawni wykonujący zawód lub aplikanci radcowscy;
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze w czynnej służbie wojskowej;
- 8) funkcjonariusze Służby Więziennej;
- 9) posłowie, senatorowie lub posłowie do Parlamentu Europejskiego;
- 10) radni gminy, powiatu lub województwa;
- 11) notariusze wykonujący zawód, zastępcy notarialni lub aplikanci notarialni;
- 12) radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 13) komornicy wykonujący zawód, asesory komorniczy lub aplikanci komorniczy;
- 14) członkowie partii politycznych.

2. Nie można być obywatelskim sędzią handlowym jednocześnie w więcej niż jednym sądzie okręgowym.

Art. 7. 1. Obywatelskich sędziów handlowych do sądów okręgowych wybierają w głosowaniu tajnym sejmiki województw, których obszar jest objęty właściwością tych sądów.

2. Wybory przygotowują samorządy województw jako zadanie zleczone z zakresu administracji rządowej.

Art. 8. 1. Liczbę obywatelskich sędziów handlowych wybieranych przez poszczególne sejmiki województw, ustalają, dla poszczególnych sądów okręgowych, kolegia tych sądów.

2. Prezesi sądów okręgowych podają liczbę obywatelskich sędziów handlowych do wiadomości właściwych sejmików województw na trzydzieści dni przed upływem terminu zgłaszania kandydatów.

Art. 9. 1. Kandydat na obywatelskiego sędziego handlowego może zgłosić się samodzielnie lub zostać zgłoszony przez stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne lub zawodowe, zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, których zadaniem statutowym jest działanie na rzecz wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości, z wyłączeniem partii politycznych, w terminie do dnia 30 czerwca ostatniego roku kadencji dotychczasowych obywatelskich sędziów handlowych.

2. Do zgłoszenia kandydata dołącza się następujące dokumenty:

- 1) informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą zgłaszanej osoby;
- 2) oświadczenie kandydata, że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 3) oświadczenie kandydata, że nie jest pozbawiony władzy rodzicielskiej;
- 4) zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w rozumieniu ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. poz. 2217), stwierdzające brak przeciwwskazań do sprawowania funkcji sędziego;
- 5) dokument potwierdzający okoliczności określone w art. 3 ust. 1 pkt 7.

3. Kandydat na obywatelskiego sędziego handlowego, który zgłasza się samodzielnie, może przedstawić rekomendację stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej lub zawodowej, zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, których zadaniem statutowym jest działanie na rzecz wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości, z wyłączeniem partii politycznych.

4. Do zgłoszenia dokonanego przez stowarzyszenie lub inną organizację społeczną lub zawodową, dołącza się aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego albo odpis lub zaświadczenie potwierdzające wpis do innego właściwego rejestru lub ewidencji dotyczące tego stowarzyszenia lub organizacji. Przepis stosuje się także do rekomendacji udzielonej kandydatowi przez takie stowarzyszenie lub organizację.

5. Sejmik województwa zwraca się do komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji o udzielenie informacji o kandydatach na obywatelskich sędziów handlowych. Informacje o kandydacie uzyskuje się i sporządza na zasadach określonych dla informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego.

6. Zgłoszenia kandydatów, które wpłynęły do sejmiku po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, a także zgłoszenia, które nie spełniają wymagań formalnych, o których mowa w ust. 2 i 4, pozostawia się bez dalszego biegu. Przywrócenie terminu do zgłoszenia kandydatów jest niedopuszczalne. Pozostawienie zgłoszenia bez dalszego biegu sejmik województwa stwierdza w drodze uchwały.

7. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania z dokumentami złożonymi sejmikom województw przy zgłaszaniu kandydatów na obywatelskich sędziów handlowych, wzór karty zgłoszenia oraz sposób jego udostępniania, mając na uwadze potrzebę udokumentowania przez podmioty zgłaszające spełnianie przez kandydatów wymagań określonych w ustawie oraz umożliwienia rzetelnej weryfikacji zgłoszeń i przejrzystości działań związanych ze zgłaszaniem kandydatów, a przez określenie wzoru karty zgłoszenia i sposobu jego udostępniania – potrzebę ujednoczenia procedury zgłaszania, ułatwienia dostępu do wzoru i rozpatrywania zgłoszeń.

Art. 10. 1. Wybory obywatelskich sędziów handlowych odbywają się najpóźniej w listopadzie roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja dotychczasowych obywatelskich sędziów handlowych.

2. Przed przystąpieniem do wyborów sejmik województwa powołuje komisję, która przedstawia na sesji sejmiku swoją opinię o zgłoszonych kandydatach, w szczególności w zakresie spełnienia przez nich wymogów określonych w ustawie. W skład komisji wchodzi także sędzia sądu okręgowego, w którym powoływani są obywatelscy sędziowie handlowi, wskazany przez kolegium takiego sądu, oraz może wchodzić dwóch przedstawicieli organizacji, które są uprawnione do udzielania kandydatom rekomendacji.

Art. 11. 1. Listę wybranych obywatelskich sędziów handlowych wraz z dokumentami, o których mowa w art. 7 ust. 2–4, sejmiki województwa, które dokonały ich wyboru, przesyłają prezesom właściwych sądów okręgowych, najpóźniej do końca listopada.

2. Prezes właściwego sądu okręgowego wręcza obywatelskiemu sędziemu handlowemu zawiadomienie o wyborze i odbiera od niego ślubowanie według następującej roty: „Ślubuję uroczyście jako obywatelski sędzia handlowy służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować

tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości”. Składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg.”.

3. Po odebraniu ślubowania prezes sądu okręgowego wpisuje obywatelskiego sędziego handlowego na listę obywatelskich sędziów handlowych, którzy mogą być wyznaczani do orzekania.

4. Obywatelski sędzia handlowy otrzymuje legitymację służbową, wymieniającą zajmowane przez niego stanowisko i miejsce służbowe. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze zarządzenia, wzór legitymacji służbowej obywatelskiego sędziego handlowego.

Art. 12. 1. Kadencja obywatelskich sędziów handlowych trwa pięć lat kalendarzowych następujących po roku, w którym dokonano wyborów, jednak mandat obywatelskiego sędziego handlowego wybranego dodatkowo wygasa z upływem kadencji ogółu obywatelskich sędziów handlowych.

2. Po upływie kadencji obywatelski sędzia handlowy może brać udział jedynie w rozpoznaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem do czasu jej zakończenia.

Art. 13. 1. Mandat obywatelskiego sędziego handlowego wygasa w razie:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego lub pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) prawomocnego skazania za przestępstwo, w tym również za przestępstwo skarbowe;
- 3) wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 1;
- 4) zrzeczenia się mandatu z ważnych powodów.

2. Sejmik województwa, który wybrał obywatelskiego sędziego handlowego, stwierdza wygaśnięcie mandatu z powodów określonych w ust. 1 i informuje o tym prezesa właściwego sądu okręgowego.

Art. 14. 1. Sejmik wojewódzki, która wybrał obywatelskiego sędziego handlowego, może go odwołać na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego zaopiniowany przez kolegium tego sądu, w razie:

- 1) zachowania godzącego w powagę sądu lub godzącego w dobro wymiaru sprawiedliwości;
- 2) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków sędziego;
- 3) trwałej utraty zdolności do sprawowania funkcji sędziego stwierdzonej orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo odmowy poddania się

ocenie tej zdolności, mimo skierowania na badania przez prezesa właściwego sądu okręgowego.

2. Przed podjęciem uchwały w sprawie wniosku o odwołanie obywatelskiego sędziego handlowego przewodniczący sejmiku województwa umożliwia wysłuchanie tego sędziego oraz jego udział w posiedzeniu właściwej komisji i w sesji sejmiku, na których taki wniosek będzie opiniowany i rozpoznawany. O terminach posiedzenia komisji i sesji sejmiku sędzia jest powiadamiany na piśmie, co najmniej z siedmiodniowym wyprzedzeniem, w trybie i w sposób przewidziany w Kodeksie postępowania administracyjnego. W postępowaniu w sprawie odwołania obywatelski sędzia handlowy może działać osobiście albo przez pełnomocnika. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo sędziego lub jego pełnomocnika nie wstrzymuje postępowania.

Art. 15. Przepisy art. 13 i 14 stosuje się odpowiednio do obywatelskiego sędziego handlowego, który po upływie kadencji bierze udział w rozpoznaniu sprawy. W takim przypadku sejmik województwa podejmuje uchwałę w przedmiocie odsunięcia sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy.

Art. 16. 1. Prezes właściwego sądu okręgowego zawiesza obywatelskiego sędziego handlowego w pełnieniu obowiązków w przypadku:

- 1) wszczęcia postępowania o odwołanie obywatelskiego sędziego handlowego – do czasu podjęcia przez sejmik województwa uchwały w przedmiocie odwołania;
- 2) wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 13 ust. 1, albo wszczęcia postępowania o odsunięcie obywatelskiego sędziego handlowego od udziału w rozpoznaniu sprawy po upływie kadencji – do czasu podjęcia przez sejmik województwa uchwały w przedmiocie wygaśnięcia mandatu albo odsunięcia;
- 3) wszczęcia przeciwko obywatelskiemu sędziemu handlowemu postępowania o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe – do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

2. W razie zniesienia sądu, ośrodka zamiejscowego lub wydziału zamiejscowego – obywatelscy sędziowie handlowi w tych jednostkach stają się obywatelskimi sędziami handlowymi sądów, które przejmują kompetencje zniesionych jednostek.

Art. 17. W razie potrzeby, zwłaszcza z powodu zmniejszenia się w czasie kadencji liczby obywatelskich sędziów handlowych, sejmik województwa na wniosek prezesa sądu

okręgowego wybiera dodatkowych obywatelskich sędziów handlowych w sposób określony w ustawie.

Art. 18. 1. Obywatelski sędzia handlowy może być wyznaczony do udziału w 20 sprawach w ciągu kadencji, a za swą zgodą także w kolejnych sprawach, lecz nie więcej niż w 30 sprawach w ciągu kadencji.

2. Wyznaczając obywatelskiego sędziego handlowego do udziału w sprawie, zawiadamia się o tym jednocześnie pracodawcę zatrudniającego tego sędziego.

3. Pracodawca zatrudniający obywatelskiego sędziego handlowego jest obowiązany zwolnić go od pracy na czas wykonywania czynności sędziego. Liczba zwolnień w każdym roku nie może przekraczać 26 dni. Terminy zwolnień na wniosek przewodniczącego właściwego wydziału ustala prezes właściwego sądu okręgowego i zawiadamia o tym pracodawcę.

4. Za czas zwolnienia od pracy obywatelski sędzia handlowy zachowuje prawo do świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia.

Art. 19. 1. Obywatelski sędzia handlowy otrzymuje dietę za czas wykonywania czynności sędziego, którymi są: udział w rozprawie, uczestnictwo w naradzie nad wyrokiem lub sporządzenie uzasadnienia. Wysokość diety za jeden dzień pełnienia obowiązków wynosi 9 % podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018, poz. 23). Koszty wypłaty diety ponosi Skarb Państwa.

2. Obywatelscy sędziowie handlowi zamieszkali poza siedzibą właściwego sądu okręgowego otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych w tym zakresie dla sędziów sądów powszechnych.

3. Należności, o których mowa w ust. 1 i 2, przyznaje prezes właściwego sądu okręgowego. Od decyzji prezesa sądu okręgowego przysługuje odwołanie do prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 20. W ustawie z dnia 17 listopada 1064 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 47 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. W pierwszej instancji sąd okręgowy w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch obywatelskich sędziów handlowych rozpoznaje sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw. Prezes sądu zarządza rozpoznanie takiej sprawy w składzie jednego sędziego w braku możliwości wyznaczenia obywatelskich sędziów handlowych albo na wniosek strony złożony nie później niż tydzień przed rozpoczęciem pierwszej rozprawy albo w sprzeczności od wyroku zaocznego.”;

2) art. 54 otrzymuje brzmienie:

„Art. 54. Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do wyłączenia referendarza sądowego, obywatelskiego sędziego handlowego, ławnika, jak również innych organów sądowych oraz prokuratora. Wniosek o wyłączenie referendarza sądowego, obywatelskiego sędziego handlowego oraz ławnika sąd rozstrzyga zgodnie z przepisami poprzedzającymi, a wniosek o wyłączenie pozostałych osób przekazuje odpowiedniemu organowi nadrzędnemu.”;

3) w art. 324 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewodniczący zbiera głosy sędziów według ich starszeństwa służbowego, a obywatelskich sędziów handlowych i ławników według ich wieku, poczynając od najmłodszego, sam zaś głosuje ostatni. Sprawozdawca, jeżeli jest wyznaczony, głosuje pierwszy. Wyrok zapada większością głosów. Sędzia, który przy głosowaniu nie zgodził się z większością, może przy podpisywaniu sentencji zgłosić zdanie odrębne i obowiązany jest uzasadnić je na piśmie przed podpisaniem uzasadnienia. W razie zgłoszenia zdania odrębnego nie wygłasza się uzasadnienia.”

4) w art. 330 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Uzasadnienie wyroku w sprawie rozpoznawanej z udziałem obywatelskich sędziów handlowych albo z udziałem ławników podpisuje tylko przewodniczący. W razie złożenia zdania odrębnego uzasadnienie wyroku podpisuje przewodniczący wraz z obywatelskimi sędziami handlowymi albo wraz z ławnikami.”;

5) w art. 505²³ dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Przepisu art. 47 § 2¹ nie stosuje się.”;

Art. 21. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2072) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 46 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W składzie sądu może brać udział tylko jeden sędzia innego sądu. Sędzia sądu niższego nie może być przewodniczącym składu sądu. Minister Sprawiedliwości może jednak przyznać sędziemu sądu rejonowego, delegowanemu do sądu okręgowego, prawo przewodniczenia w sprawach rozpoznawanych przez ten sąd w pierwszej instancji, w składzie jednego sędziego i dwóch obywatelskich sędziów handlowych, w składzie jednego sędziego i dwóch ławników albo w składzie jednego sędziego.”;

2) w art. 47a:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Sprawy z zakresu prawa opiekuńczego i nieletnich oraz inne sprawy należące do sądu opiekuńczego mogą być przydzielane według kryterium terytorialnego. Szczególne zasady przydziału mogą zostać ustanowione także w sprawach rejestrowych, wieczystoksięgowych, związanych z wykonaniem orzeczeń oraz rozpoznawanych z udziałem obywatelskich sędziów handlowych.”;

b) dodaje się § 4a w brzmieniu

„§ 4a. Do udziału w rozpoznawaniu spraw obywatelscy sędziowie handlowi są wyznaczani przez przewodniczącego wydziału przy uwzględnieniu ich specjalizacji. Obywatelskiemu sędziemu handlowemu przysługuje odwołanie do kolegium właściwego sądu okręgowego w terminie siedmiu dni od dnia zawiadomienia o zarządzeniu przewodniczącego wydziału”;

3) w art. 51 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zarządzenia porządkowe przewodniczącego oraz kary porządkowe wymierzone przez sąd nie mają zastosowania do sędziów, asesorów sądowych, obywatelskich sędziów handlowych i ławników należących do składu orzekającego oraz do prokuratora, radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej biorących udział w sprawie, a także osób, do udziału których w sprawie stosuje się przepisy o prokuratorze.”;

Art. 22. 1. Wybory obywatelskich sędziów handlowych na pierwszą kadencję odbędą się po upływie 2 lat od końca roku, w którym niniejsza ustawa wejdzie w życie.

2. Przepisy ustawy o rozpoznawaniu spraw z udziałem obywatelskich sędziów handlowych stosuje się do postępowań wszczętych w roku kalendarzowym, w którym rozpocznie się pierwsza kadencja tych sędziów.

Art. 23. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. Obywatelski sędzia handlowy w wymiarze sprawiedliwości XXI wieku

Priorytetem wymiaru sprawiedliwości XXI wieku powinna być pełna realizacja prawa do sądu w demokratycznym państwie prawa przy zapewnieniu efektywności i sprawności. Kształtowanie wymiaru sprawiedliwości wymaga w pierwszej kolejności podjęcia szerokiej dyskusji o zakresie kognicji sądów. W aspekcie podmiotowym konieczne jest natomiast nowe spojrzenie na kwestie obsady składu orzekającego, jak i pojęcie sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Profesjonalizacja wymiaru sprawiedliwości poprzez stopniowe ograniczanie obsady składu orzekającego wyłącznie do sędziów będących kwalifikowanymi prawnikami doprowadziła do oderwania wymiaru sprawiedliwości od obywateli, a w konsekwencji przyczyniła się do braku zrozumienia oraz akceptacji rozstrzygnięć podejmowanych przez sądy. Warto zatem rozważyć podjęcie działań mających na celu zwiększenie wpływu obywateli na władzę sądowniczą m.in. poprzez wprowadzenie mechanizmów pozwalających na partycypację czynnika obywatelskiego w bezpośrednim sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Konieczne jest nowe spojrzenie na udział obywateli w tej sferze funkcjonowania Państwa, tak aby osiągnąć trzy podstawowe cele: po pierwsze pełną realizację prawa do sądu poprzez zagwarantowanie efektywnego, szybkiego i profesjonalnego rozstrzygnięcia, po drugie zbliżenie sądów do obywateli, a po trzecie zwiększenie zaufania obywateli do sądów. W przepisie art. 182 Konstytucji RP ustrojodawca przewidział udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Konstytucja RP nie konkretyzuje, na jakich zasadach udział ten ma być realizowany, pozostawiając to zagadnienie do uregulowania w drodze ustawy zwykłej. Projektowana ustawa stanowi propozycję urzeczywistnienia ogólnej normy konstytucyjnej, poprzez wprowadzenie instytucji wyspecjalizowanych sędziów niezawodowych, funkcjonujących pod nazwą „obywatelskich sędziów handlowych”, powołanych do orzekania w sprawach gospodarczych w pierwszej instancji na szczeblu sądów okręgowych, w których utworzono wydziały gospodarcze.

II. W jakim celu wprowadza się instytucję obywatelskich sędziów handlowych do systemu prawa?

Ustawa ustanawia instytucję obywatelskich sędziów handlowych. Celem wprowadzenia tej instytucji jest zwiększenie poziomu profesjonalizmu „branżowego” (poza prawniczego) w orzekaniu w sprawach gospodarczych należących do właściwości sądów powszechnych oraz rozszerzenie w ten sposób form udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Zdaniem projektodawców pozwoli to na pełniejszą realizację prawa do sądu, a w dalszej perspektywie przyczyni się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, większej akceptowalności oraz lepszego zrozumienia przez obywateli zasad funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. W odniesieniu do spraw gospodarczych podstawą wprowadzenia do postępowania cywilnego sędziów niezawodowych jest zapewnienie przy orzekaniu branżowego czynnika o charakterze specjalistycznym, a ponadto umożliwienie obywatelom udziału w rozstrzyganiu spraw podlegających rozpoznaniu przez sądy gospodarcze. Podobne rozwiązania są spotykane w innych porządkach prawnych (np. w Austrii). Proponuje się wprowadzenie mieszanego składu orzekającego (jeden sędzia zawodowy oraz dwóch obywatelskich sędziów handlowych), albowiem w świetle współczesnych standardów postępowania cywilnego w sprawach gospodarczych udział sędziów zawodowych, znających zasady prawa materialnego i procesowego, jest konieczny do prawidłowego proceduralnie i materialnoprawnie rozstrzygnięcia (*lex*). Z kolei zaangażowanie obywatelskich sędziów handlowych powinno przyczynić się do szybszego, profesjonalnego (przy uwzględnieniu specyfiki spraw gospodarczych) i zrozumiałego, a w konsekwencji społecznie akceptowalnego rozstrzygnięcia (*ius*).

III. Kim jest obywatelski sędzia handlowy?

Funkcja obywatelskich sędziów handlowych w założeniu ma być sprawowana przez obywateli będących przedsiębiorcami i służyć uaktywnieniu tych osób jako członków społeczności lokalnej, a także stworzyć możliwość skorzystania z ich wiedzy oraz doświadczenia życiowego i zawodowego. Celem proponowanego rozwiązania jest bowiem realny udział obywateli (w tym przypadku przedsiębiorców) w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Instytucja obywatelskich sędziów handlowych ma charakter prospołeczny. Stanowisko obywatelskiego sędziego handlowego jest kadencyjne. Udział obywatelskich sędziów handlowych w składach orzekających dopuszczony jest, na tym etapie proponowanej reformy, w sprawach rozstrzyganych w

pierwszej instancji w sądzie okręgowym. Projekt nie przewiduje możliwości orzekania przez obywatelskich sędziów handlowych w sprawach należących do właściwości sądów rejonowych, jak również w postępowaniu odwoławczym i w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Dobór spraw, w których mają orzekać obywatelscy sędziowie handlowi, dokonany został na podstawie kryterium ich wagi i znaczenia społecznego oraz przy uwzględnieniu potrzeby zapewnienia pomocy sędziom zawodowym ze strony „branżowego” czynnika profesjonalnego (por. projektowany art. 47 § 2¹ k.p.c.). Ograniczenie udziału obywatelskich sędziów handlowych wyłącznie do spraw rozpoznawanych w trybie procesu przez sądy okręgowe jako sądy pierwszej instancji ma wzmocnić rangę wprowadzanej instytucji. Są to bowiem sprawy skomplikowane ze względu na przedmiot albo wartość przedmiotu sporu. Nie ma potrzeby włączania obywatelskich sędziów handlowych do rozstrzygania spraw w postępowaniu upominawczym, nakazowym, europejskim postępowaniu nakazowym oraz europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, w których sąd co do zasady orzeka na posiedzeniu niejawnym. Projekt nie przewiduje również udziału tych sędziów w postępowaniu upadłościowym oraz w postępowaniach restrukturyzacyjnych, a także w rozpoznawaniu spraw rejestrowych należących do trybu nieprocesowego. W zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi mają uzyskać równe prawa z sędziami. Oznacza to, że stanowisko obywatelskiego sędziego handlowego będzie mogło być traktowane jako społeczna służba dla wymiaru sprawiedliwości. Obywatelski sędzia handlowy w ramach piastowanego stanowiska realizuje udział czynnika obywatelskiego w orzekaniu przy zachowaniu określonych ustawą gwarancji. Projekt formułuje w art. 5 wymagania odnośnie do osób, które mogą zostać obywatelskimi sędziami handlowymi. Wymogi skonstruowane są w taki sposób, aby zapewnić, że obywatelski sędzia handlowy będzie dawał rękojmię profesjonalizmu, niezawisłości i niezależności w orzekaniu, a z uwagi na stan zdrowia i wiek będzie zdolny do efektywnego sprawowania czynności sędziowskich. Przepis art. 5 projektu w sposób enumeratywny wskazuje wymagania, którym powinien spełniać kandydat na obywatelskiego sędziego handlowego. Obywatelskim sędzią handlowym może być ten , kto:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył 29 lat;

- 4) co najmniej od roku jest zatrudniony, prowadzi działalność gospodarczą lub mieszka w miejscu kandydowania;
- 5) nie przekroczył 70 lat;
- 6) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do sprawowania funkcji sędziego;
- 7) w okresie ostatnich 5 lat, co najmniej przez 2 lata:
 - a) prowadził działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 2168),
 - b) był wspólnikiem spółki jawnej lub spółki partnerskiej, członkiem zarządu spółki partnerskiej, komplementariuszem spółki komandytowej lub spółki komandytowo-akcyjnej, członkiem zarządu albo likwidatorem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej lub spółki europejskiej, członkiem rady administrującej spółki europejskiej, jeżeli spółki te prowadziły w tym okresie działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt a,
 - c) był członkiem organu zarządzającego innej osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt a,
 - d) był zarządcą albo likwidatorem europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych,
 - e) był prokurentem,
- 8) wykazuje się wiedzą w zakresie spraw gospodarczych lub innych spraw z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należących do właściwości sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw.

Wymóg posiadania obywatelstwa polskiego i korzystania z pełni praw cywilnych i obywatelskich odpowiada wymogowi z art. 61 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 poz. 23 ze zm., dalej jako p.u.s.p.). Oznacza to, że kandydat powinien posiadać obywatelstwo polskie (por. ustawę z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim, tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1462, ze zm.) oraz korzystać z pełni praw cywilnych (zob. art. 11 k.c.) i obywatelskich (zob. art. 40 k.k.). W odróżnieniu od rozwiązań przewidzianych dla sędziów sądów powszechnych projekt nie wymaga, aby kandydat na obywatelskiego sędziego handlowego posiadał wyłącznie polskie obywatelstwo. Wymóg nieskazitelnego charakteru odpowiada przesłance powołania na urząd sędziego określonej w art. 61 § 1 pkt. 2 p.u.s.p. W świetle tego kryterium od kandydata na sędziego można oczekiwać, aby był m.in. osobą uczciwą, pracowitą, nieposzlakowaną, zrównoważoną, sumienną, odważną, cierpliwą, o wysokiej kulturze osobistej, bystrą, uprzejmą, samokrytyczną, otwartą intelektualnie oraz obdarzoną wewnętrznym poczuciem niezależności, sprawiedliwości i słuszności. Wymóg ukończenia 29 lat uwzględnia, że obywatelskimi sędziami handlowymi powinny być osoby posiadające odpowiednie

doświadczenie życiowe, i jest zsynchronizowany z art. 61 § 1 pkt. 5 p.u.s.p. Z kolei górne ograniczenie wiekowe (nieprzekroczenie 70 lat) zostało ukształtowane na wzór regulacji przyjętej w odniesieniu do ławników (art. 158 § 1 pkt 5 p.u.s.p.). Stan zdrowia kandydata winien pozwalać mu pełnić obowiązki sędziego, co zakłada jego odpowiednią zdolność psychofizyczną. Warunek zamieszkania w miejscu kandydowania należy odnosić do miejsca zamieszkania w okręgu sądu, w którym obywatelski sędzia handlowy będzie sprawował swoją funkcję. Ustanowienie tej przesłanki ma na celu powiązanie obywatelskiego sędziego handlowego z lokalną społecznością. W projekcie zrezygnowano z wymogu wykształcenia wyższego na rzecz praktycznego doświadczenia w zakresie działalności gospodarczej. Jest to podyktowane względem na okoliczność, że wiedza profesjonalna w sprawach gospodarczych nie zawsze łączy się z uzyskaniem wyższego wykształcenia, ale często ma związek z doświadczeniem zawodowym, czego przykładem może być działalność z zakresu rzemiosła lub handlu. Ponadto proponowany model służy przede wszystkim stworzeniu możliwości wykorzystania praktycznej wiedzy obywatelskich sędziów handlowych w zakresie obrotu gospodarczego, pozostawiając w rękach sędziego zawodowego prawną kwalifikację dochodzonych roszczeń. Na realizację tego celu pozwala wprowadzenie wymogu, aby kandydat w okresie ostatnich 5 lat, co najmniej przez 2 lata, prowadził działalność gospodarczą w rozumieniu ww. ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, był wspólnikiem spółki jawnej lub spółki partnerskiej, członkiem zarządu spółki partnerskiej, komplementariuszem spółki komandytowej lub spółki komandytowo-akcyjnej, członkiem zarządu albo likwidatorem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej lub spółki europejskiej, członkiem rady administrującej spółki europejskiej, jeżeli spółki te prowadziły w tym okresie działalność gospodarczą, był członkiem zarządu innej osoby prawnej prowadzącej taką działalność, był zarządcą albo likwidatorem europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych lub pełnił funkcję prokurenta. Warunek ten nie będzie uważany za spełniony, jeżeli w spółce osobowej, spółce kapitałowej lub innej osobie prawnej podmiotem dominującym jest lub była we właściwym czasie jednostka samorządu terytorialnego lub Skarb Państwa lub podmioty przez nie kontrolowane. Ponadto kandydat powinien legitymować się szczególną wiedzą w zakresie spraw, które są rozpoznawane w pierwszej instancji w trybie procesu przez sądy okręgowe w wydziałach gospodarczych.

Obywatelscy sędziowie handlowi powinni uzyskać gwarancje niezawisłości w orzekaniu, a powierzoną funkcję sprawować z zachowaniem niezależności, bezstronności, godności i uczciwości, a także powstrzymywać się od zachowania, które mogłoby co do tego wywoływać uzasadnione wątpliwości (projektowany art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1). W konsekwencji przyjęto, że obywatelskimi sędziami handlowymi nie mogą być: osoby zatrudnione w sądach powszechnych i innych sądach oraz w prokuraturze; osoby pełniące funkcje publiczne lub zatrudnione w organach, od których orzeczenia można żądać skierowania sprawy na drogę

postępowania sądowego; funkcjonariusze Policji oraz inne osoby zajmujące stanowiska związane ze ściganiem przestępstw i wykroczeń, adwokaci wykonujący zawód i aplikanci adwokaccy, radcy prawni wykonujący zawód i aplikanci radcowscy, duchowni, żołnierze w czynnej służbie wojskowej, funkcjonariusze Służby Więziennej, posłowie, senatorowie, posłowie do Parlamentu Europejskiego, radni gminy, powiatu i województwa, notariusze wykonujący zawód, zastępcy notarialni i aplikanci notarialni, radcy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, komornicy wykonujący zawód, asesory i aplikanci komorniczy, oraz członkowie partii politycznych. Natomiast wcześniejsze zatrudnienie, wykonywanie zawodu albo sprawowanie urzędu pod warunkiem jego ustania, zakończenia lub zawieszenia w chwili dokonywania wyboru, nie powinno stanowić przeszkody do pełnienia funkcji obywatelskiego sędziego handlowego.

IV. Wybór obywatelskich sędziów handlowych

W założeniu obywatelscy sędziowie handlowi mają wywodzić się ze społeczności lokalnej, której dotyczą sprawy podlegające rozpoznaniu z ich udziałem. W związku z tym przejęto, że kandydat powinien co najmniej od roku być zatrudniony, prowadzić działalność gospodarczą lub zamieszkiwać w miejscu kandydowania. Z kolei odnośnie do trybu wyboru przewiduje się, że obywatelscy sędziowie handlowi będą wybierani do sądów okręgowych przez sejmiki województw, których obszar jest objęty właściwością tych sądów. Rozwiązanie to jest podyktowane tym, że obywatelscy sędziowie handlowi powinni być wybierani przez organ korzystający z szerokiej legitymacji demokratycznej i przez to w maksymalnym stopniu zbliżony do obywateli. Kryterium to spełnia sejmik województwa, którego radni są indywidualnie wybierani w wyborach bezpośrednich. Radny, który uczestniczył w wyborze konkretnego sędziego, będzie następnie ponosił odpowiedzialność przed swoimi wyborcami, a w szczególności może z tego powodu nie uzyskać mandatu na kolejną kadencję. Projekt zakłada również, że kandydaci na sędziów mogą uzyskać poparcie organizacji, których zadaniem statutowym jest działanie na rzecz wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości. Wybory obywatelskich sędziów handlowych będą odbywały się najpóźniej w listopadzie roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja sędziów dotychczasowych, przy czym wybory na pierwszą kadencję mają zostać przeprowadzone po upływie 2 lat od końca roku, w którym ustawa wejdzie w życie (projektowany art. 22 ust. 1). Organizacja procesu wyborczego powinna odznaczać się pełną transparentnością. W związku z tym

proponuje się, aby przed przystąpieniem do wyborów sejmik województwa powoływał komisję, której zadanie będzie polegało na przygotowaniu opinii o zgłoszonych kandydatach. W skład komisji oprócz radnych ma także wchodzić sędzia sądu okręgowego, w którym powoływani są obywatelscy sędziowie handlowi, fakultatywnie mogą w niej natomiast zasiadać również dwaj przedstawiciele organizacji, które działają na rzecz wspomagania rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości.

V. Kadencyjność

Obywatelscy sędziowie handlowi powoływani są na kadencję, która będzie trwała pięć lat kalendarzowych następujących po roku, w którym dokonano ich wyboru. W przypadku wyboru uzupełniającego mandat sędziego wybranego dodatkowo wygaśnie z upływem kadencji ogółu obywatelskich sędziów handlowych. Konieczne jest również uregulowanie sytuacji, w której kadencja sędziego upływała przed prawomocnym zakończeniem postępowania. Przy uwzględnieniu z jednej strony zasady wynikającej z art. 323 k.p.c., z drugiej zaś strony dążenia do zakończenia sprawy w maksymalnie szybkim terminie przy niezmienionym składzie orzekającym, zaproponowano, że po upływie kadencji obywatelski sędzia handlowy może nadal brać udział w rozpoznaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem do czasu prawomocnego zakończenia tej sprawy.

Przed upływem kadencji mandat obywatelskiego sędziego handlowego wygasa z mocy prawa w razie utraty obywatelstwa polskiego lub pełni praw cywilnych i obywatelskich, prawomocnego skazania za przestępstwo, w tym również za przestępstwo skarbowe, a także w razie objęcia urzędu, podjęcia zatrudnienia lub zajęcia albo wykonywania zawodu, które nie mogą być łączone z pełnieniem funkcji sędziego, oraz w razie zrzeczenia się mandatu z ważnych powodów. Sejmik województwa, która wybrał obywatelskiego sędziego handlowego, może go natomiast odwołać przed upływem kadencji w razie zachowania godzącego w powagę sądu lub godzącego w dobro wymiaru sprawiedliwości, niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków sędziego, trwałej utraty zdolności do sprawowania funkcji sędziego stwierdzonego orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych albo odmowy poddania się ocenie tej zdolności, mimo skierowania na badania przez prezesa właściwego sądu okręgowego. Uchwała w tym przedmiocie

może zostać podjęta wyłącznie na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego zaopiniowany przez kolegium tego sądu. Przed podjęciem uchwały przewodniczący sejmiku umożliwi wysłuchanie sędziego oraz jego udział w posiedzeniu właściwej komisji i w sesji sejmiku, na których wniosek o odwołanie będzie opiniowany i rozpoznawany.

Projekt przewiduje również zawieszenie obywatelskiego sędziego handlowego w pełnieniu obowiązków, wskutek którego sędzia nie będzie mógł brać udziału w rozpoznawaniu spraw. Podstawy do zawieszenia wystąpią w przypadku wszczęcia postępowania o odwołanie obywatelskiego sędziego handlowego (do czasu podjęcia przez sejmik województwa uchwały w przedmiocie odwołania), w przypadku wystąpienia okoliczności powodujących wygaśnięcie mandatu albo wszczęcia postępowania o odsunięcie obywatelskiego sędziego handlowego od udziału w rozpoznaniu sprawy po upływie kadencji (do czasu podjęcia przez sejmik województwa uchwały w przedmiocie wygaśnięcia mandatu albo odsunięcia), a także w przypadku wszczęcia przeciwko obywatelskiemu sędziemu handlowemu postępowania o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe (do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy). W świetle projektu decyzję w przedmiocie zawieszenia sędziego będzie podejmował prezes właściwego sądu okręgowego.

Projekt reguluje również sytuację, w której powstanie konieczność dokooptowania nowych obywatelskich sędziów handlowych w trakcie trwania kadencji, co może być spowodowane zmniejszeniem się grona tych sędziów albo zwiększeniem liczby spraw rozpoznawanych z ich udziałem. W takim wypadku sejmik województwa na wniosek prezesa sądu okręgowego będzie mógł przeprowadzić wybory uzupełniające.

VI. Niezawisłość i niezależność

Obywatelskim sędziom handlowym należy zapewnić gwarancje niezawisłości i niezależności w orzekaniu. W myśl projektu w zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi są niezawisli i będą podlegać tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 2 ust. 1). Jako zasadę przyjęto, że obywatelski sędzia handlowy – z uwagi na jego niezawodowy status – nie może przewodniczyć na rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą. Obowiązek sprawowania funkcji obywatelskiego sędziego handlowego winien być powiązany z gwarancją zachowania

w tajemnicy okoliczności sprawy, o których sędzia powziął wiadomość ze względu na swoją funkcję, poza jawną rozprawą sądową. Obowiązek zachowania tajemnicy winien trwać także po ustaniu tej funkcji. Przyjęto, że obywatelskiego sędziego handlowego nie można zwolnić z obowiązku zachowania tej tajemnicy. W konsekwencji wobec osoby pełniącej funkcję obywatelskiego sędziego handlowego, podobnie jak w odniesieniu do sędziego sądu powszechnego (art. 85 § 4 p.u.s.p.), nie przeprowadza się postępowania sprawdzającego przewidzianego w ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1167). Przed przystąpieniem do pełnienia obowiązków obywatelski sędzia handlowy zapoznaje się jedynie z przepisami o ochronie informacji niejawnych i składa oświadczenie o znajomości tych przepisów. Informacje niejawne mogą być udostępnione temu sędziemu tylko w zakresie niezbędnym do sprawowania powierzonej funkcji. Gwarancją niezawisłości i niezależności jest także zakaz przynależności obywatelskich sędziów handlowych m.in. do partii politycznych, podobnie jak przyjęto to w przypadku sędziów zawodowych (por. art. 178 ust. 3 Konstytucji RP). Uregulowanie to realizuje standardy europejskie poprzez zapewnienie, iż obywatelscy sędziowie handlowi będą dawać takie same gwarancje sprawiedliwości proceduralnej (por. np. rozpoznawane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka sprawy: Langborger v. Suède, nr 11179/84, 22/06/1989, §§ 34-35, Cooper przeciwko Royaume-Uni [GC], nr 48843/99, 16/12/2003, § 123). Ponadto obywatelski sędzia handlowy może podlegać wyłączeniu na zasadach ogólnych jako *iudex suspectus* bądź *iudex inhabilis* (por. projektowane brzmienie art. 54 k.p.c.).

VII. Skutki finansowe. Czy społecznemu sędziemu handlowemu przysługuje wynagrodzenie i czy może pracować?

Pełnienie funkcji obywatelskiego sędziego handlowego jest formą realizacji udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcja ta ma co do zasady charakter honorowy i społeczny. Konsekwencją przyjęcia takiego modelu jest założenie, iż równocześnie możliwa a nawet pożądana jest inna aktywność zawodowa obywatelskiego sędziego handlowego, pod warunkiem że nie będzie to kolidowało ze sprawowaniem obowiązków sędziowskich. W związku z tym proponuje się, aby obywatelski sędzia handlowy był wyznaczany do udziału łącznie w nie więcej niż 20 sprawach w ciągu całej kadencji. Tego rodzaju limit ma charakter umowny i

uwzględnia, że obywatelski sędzia handlowy może zachować aktywność zawodową, a zarazem powinien mieć realną możliwość przygotowania się do udziału w każdej sprawie. Za zgodą sędziego limit ten ulega podwyższeniu, jednakże nie może przekroczyć liczby 30 spraw w ciągu kadencji. W świetle projektu wykonywanie obowiązków obywatelskiego sędziego handlowego ma pierwszeństwo przed obowiązkami pracowniczymi. Wyznaczenie obywatelskiego sędziego handlowego do udziału w sprawie łączy się wobec tego z obowiązkiem zawiadomienia o tym pracodawcy, który zatrudnia tego sędziego. Pracodawcę zawiadamia się również o wszystkich rozprawach celem zwolnienia sędziego od pracy. Według projektu liczba zwolnień z tego powodu w każdym roku nie może przekraczać 26 dni.

Poza prestiżem wynikającym z faktu, że obywatelscy sędziowie handlowi mają występować wyłącznie przed sądem okręgowym jako sądem pierwszej instancji, zachętą do sprawowania tej funkcji jest propozycja przyznania sędziom diet za czas wykonywania czynności. Diety te należy traktować jako ekwiwalent otrzymywany za czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych i obywatelskich w rozumieniu prawa podatkowego (por. art. 21 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jedn. Dz.U. z 2018, poz. 200 ze zm.). Obywatelscy sędziowie handlowi zamieszkali poza siedzibą sądu otrzymują z kolei diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych w tym zakresie dla sędziów. Wymienione należności przyznaje prezes właściwego sądu, od którego decyzji przysługuje odwołanie.

VIII. Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 30 marca 2021 r.

BAS-WAPM-663/21

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP.020.94.6.2021
Data wpływu 31.03.2021

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Arkadiusz Myrcha)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Zgodnie z art. 1 projektu obywatele będą mogli brać udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości jako obywatelscy sędziowie handlowi, powoływani w sądach okręgowych, w których utworzono wydziały gospodarcze. W zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi mają być niezawisli i podlegać tylko Konstytucji oraz ustawom, zaś przy rozstrzyganiu spraw mają mieć równe prawa z sędziami, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 2 projektu). Obywatelski sędzia handlowy ma obowiązek sprawowania funkcji z zachowaniem niezależności, bezstronności, godności i uczciwości oraz unikać zachowania, które mogłoby co do tego wywoływać uzasadnione wątpliwości (art. 3 ust. 1 projektu). W art. 5 projektu wymieniono warunki, jakie należy spełnić, by móc zostać wybranym obywatelskim sędzią handlowym, natomiast w art. 7 projektu określono katalog zawodów i funkcji, które wykluczają możliwość wyboru na takiego sędziego. W art. 7-19 projektu uregulowano kwestie dotyczące dokonywania wyboru, sprawowania mandatu oraz odwoływania obywatelskich sędziów handlowych, a także wyznaczania ich do udziału w sprawach i przysługującej im diety.

Projektodawcy proponują także wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹, dalej jako „k.p.c.”. Zgodnie z projektowanym art. 47 § 2¹ k.p.c. w pierwszej instancji sąd okręgowy w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch obywatelskich sędziów handlowych ma rozpoznawać sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.

zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw; prezes sądu ma zarządzać rozpoznaniem takiej sprawy w składzie jednego sędziego w braku możliwości wyznaczenia obywatelskich sędziów handlowych albo na wniosek strony złożony nie później niż tydzień przed rozpoczęciem pierwszej rozprawy albo w sprzeczności od wyroku zaocznego. Konsekwencją tej propozycji są zmiany odnoszące się do art. 54, art. 324, art. 330 oraz art. 505²³ k.p.c.

Ponadto proponuje się znowelizowanie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych². Proponowane zmiany w art. 46, art. 47a oraz art. 51 tej ustawy dotyczą udziału obywatelskich sędziów handlowych w rozpoznawaniu spraw.

W art. 22 projektu zamieszczono przepis przejściowy.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1. Z uwagi na przedmiot projektu ustawy należy uwzględnić art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, dalej jako „TUE”. Zgodnie z akapitem drugim tego artykułu państwa członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii.

Ponadto należy uwzględnić art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, dalej jako „Karta”. W myśl akapitu pierwszego tego artykułu każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy (art. 47 akapit drugi zdanie pierwsze Karty).

Znaczenie art. 19 ust. 1 TUE w kontekście niezawisłości sędziowskiej zostało uwypuklone w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dalej jako „TSUE”, w szczególności począwszy od wyroku z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie C-64/16, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*. W wyroku tym TSUE stwierdził m.in., że art. 19 TUE, w którym skonkretyzowano afirmowaną w art. 2 TUE wartość państwa prawnego, powierza zadanie zapewniania kontroli sądowej w porządku prawnym Unii nie tylko TSUE, ale również sądom krajowym. W ocenie TSUE to dane państwo członkowskie powinno zapewnić, że organy te spełniają integralne wymogi skutecznej ochrony sądowej zgodnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. Dla zagwarantowania tej ochrony rzeczą kluczową jest zachowanie niezawisłości takiego organu, co potwierdza art. 47 akapit drugi Karty, w którym wśród wymogów związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka

² Dz. U. z 2020 r. poz. 2072.

prawnego wymieniono dostęp do „niezawisłego” sądu (pkt 41 wyroku).

Zdaniem TSUE gwarancja niezawisłości, integralnego elementu sądenia, jest niezbędna nie tylko na poziomie Unii, w odniesieniu do sędziów Unii i rzeczników generalnych TSUE, co przewiduje art. 19 ust. 2 akapit trzeci TUE, ale także na poziomie państw członkowskich, w odniesieniu do sądów krajowych (pkt 42 wyroku).

Niezawisłość sądów krajowych ma zasadnicze znaczenie w szczególności dla prawidłowego funkcjonowania systemu współpracy sądowej pod postacią mechanizmu odesłania prejudycjalnego przewidzianego w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jako że mechanizm ten może zostać uruchomiony przez organ, którego zadaniem jest stosowanie prawa Unii, spełniający w szczególności rzeczony kryterium niezawisłości. TSUE uznał, że pojęcie niezawisłości oznacza między innymi, że dany organ wypełnia swe zadania sadownicze w pełni autonomicznie, nie podlegając żadnej hierarchii służbowej ani nie będąc podporządkowanym komukolwiek i nie otrzymując nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz że jest on w ten sposób chroniony przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia³. Obok nieusuwalności członków danego organu poziom wynagrodzenia odpowiadający wadze wykonywanych przez nich zadań stanowi nieodłączną gwarancję niezawisłości sędziowskiej (pkt 43-45 wyroku).

W wyroku z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie C-216/18 PPU, *LM*, TSUE potwierdził, iż każde państwo członkowskie powinno zapewnić, by organy należące – jako „sąd” w znaczeniu określonym w prawie Unii – do jego systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii odpowiadały wymogom skutecznej ochrony sądowej, zaś dla zagwarantowania tej ochrony rzeczą kluczową jest zachowanie niezawisłości takich organów, co potwierdza art. 47 akapit drugi Karty, w którym wśród wymogów związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka prawnego wymieniono dostęp do „niezawisłego” sądu (pkt 52 i 53 wyroku).

Wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, zawiera stwierdzenie, że chociaż organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych ostatnich, to wciąż przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających dla nich z prawa Unii⁴, a w szczególności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE⁵ (pkt 52 wyroku). W przywołanym wyroku TSU uznał, że Sąd Najwyższy może w określonych wypadkach orzekać o kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią

³ Por. wyroki TSUE z: 19 września 2006 r. w sprawie C-506/04, *Wilson*, pkt 51 oraz 16 lutego 2017 r. w sprawie C-503/15, *Margarit Panicello*, pkt 37.

⁴ Por. wyroki TSUE: z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie C-247/17, *Raugevicius*, pkt 45 oraz z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawach połączonych C-202/18 i C-238/18, *Rimšēvičs i EBC przeciwko Łotwie*, pkt 57.

⁵ Teza ta została potwierdzona w wyroku TSUE z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie C-192/18, *Komisja przeciwko Polsce*, pkt 102.

prawa Unii oraz że należy on, jako sąd w znaczeniu zdefiniowanym w tym prawie, do polskiego systemu środków odwoławczych „w dziedzinach objętych prawem Unii” w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, a w związku z tym sąd ten powinien odpowiadać wymogom skutecznej ochrony sądowej. W ocenie TSUE dla zagwarantowania, by organ taki jak Sąd Najwyższy mógł sam zapewniać taką ochronę, kluczowe jest zachowanie przez ten organ niezależności, co potwierdza art. 47 akapit drugi Karty, w którym wśród wymogów związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka prawnego wymieniono dostęp do „niezawisłego” sądu (pkt 56 i 57 wyroku). TSUE orzekł, iż ten wymóg niezawisłości sędziowskiej, stanowiącej integralny element sądenia, wchodzi w zakres istoty prawa do skutecznej ochrony sądowej oraz prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które ma fundamentalne znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości państwa prawa (pkt 58 wyroku)⁶.

Według TSUE wymóg niezależności sądów, którego przestrzeganie są zobowiązane – na podstawie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE – zapewnić państwa członkowskie w odniesieniu do sądów krajowych, które podobnie jak Sąd Najwyższy mogą w określonych wypadkach orzekać o kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią prawa Unii, obejmuje dwa aspekty. Pierwszy aspekt, o charakterze zewnętrznym, wymaga, aby dany organ wypełniał swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, pozostając w ten sposób pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia. Drugi aspekt – wewnętrzny – łączy się z kolei z pojęciem bezstronności i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu. Aspekt ten wymaga przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w konkretnym rozstrzygnięciu sporu, który wykraczałby poza ścisłe stosowanie przepisu prawa (pkt 71-73 wyroku). Powyższe gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu uczestników postępowania, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności względem ścierających się przed nim interesów⁷ (pkt 74 wyroku).

⁶ Zob. także wyroki TSUE: z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, pkt 119 i 120) i z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, pkt 114-116.

⁷ Por. zwłaszcza wyroki TSUE: z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie C-192/18, *Komisja przeciwko Polsce*, pkt 106-111, z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi*

W szczególności wspomniana konieczna wolność sędziów od wszelkiego rodzaju ingerencji lub nacisków z zewnątrz wymaga, jak to stale przypomina TSUE, określonych gwarancji, takich jak nieusuwalność, chroniących osoby, którym powierzono zadanie sądenia (pkt 75 wyroku). Zasada nieusuwalności wymaga w szczególności, by sędziowie mogli sprawować urząd do momentu ukończenia obowiązkowego wieku przejścia w stan spoczynku lub upływu kadencji sprawowania danej funkcji, jeżeli ma ona charakter czasowy. Mimo że zasada ta nie ma charakteru absolutnego, może ona – przy zachowaniu zasady proporcjonalności – doznawać wyjątków wyłącznie pod warunkiem, że uzasadniają je nadrzędne i prawnie uzasadnione względy. Jest zatem powszechnie przyjęte, że sędzia może zostać odwołany, z poszanowaniem właściwych procedur, jeżeli nie jest w stanie dalej sprawować swoich funkcji z powodu niezdolności lub rażącego uchybienia (pkt 76 wyroku). Wymóg niezawisłości zakłada, iż przepisy regulujące system środków dyscyplinarnych – a w rezultacie możliwość usunięcia z urzędu – dla osób, którym powierzono zadanie sądenia, będą przewidywać niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego systemu do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych (pkt 77 wyroku).

W wyroku z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie C-192/18, *Komisja przeciwko Polsce*, TSUE wskazał, że każde państwo członkowskie powinno na podstawie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE zapewnić w szczególności, by organy należące – jako „sądy” w rozumieniu prawa Unii – do systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii i mogące w związku z tym rozstrzygać w tym charakterze o stosowaniu lub wykładni prawa Unii odpowiadały wymogom skutecznej ochrony sądowej (pkt 103 wyroku). Zdaniem TSUE w tej sprawie bezsporne było, że polskie sądy powszechne mogą orzekać w tym charakterze o kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią prawa Unii oraz że należą one, jako „sądy” w znaczeniu zdefiniowanym w tym prawie, do polskiego systemu środków odwoławczych „w dziedzinach objętych prawem Unii” w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, a w związku z tym sądy te powinny spełniać wymogi skutecznej ochrony sądowej (pkt 104 wyroku). Dla zagwarantowania, by takie sądy powszechne mogły same zapewniać taką ochronę, kluczowe jest zaś zachowanie niezależności tych organów, co potwierdza art. 47 akapit drugi Karty, w którym wśród wymogów związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka prawnego wymieniono dostęp do „niezawisłego” sądu (pkt 105 wyroku). W odniesieniu do wymogu niezawisłości sędziowskiej TSUE przywołał argumentację wykorzystaną w wyroku w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, przy czym podkreślił, że wobec fundamentalnego znaczenia zasady nieusuwalności ustanowienie wyjątku od tej zasady może być

Najwyższemu, pkt 121-123, oraz z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, pkt 117, a także wcześniejsze wyroki TSUE: z dnia 19 września 2006 r. w sprawie C-506/04, *Wilson*, pkt 53 i z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie C-216/18 PPU, *Minister for Justice and Equality*, pkt 66.

dopuszczalne jedynie wtedy, gdy jest usprawiedliwione prawnie uzasadnionym celem i proporcjonalne względem niego, oraz pod warunkiem że nie daje podstaw do powstania w przekonaniu jednostek uzasadnionych wątpliwości co do niezależności danych sądów od czynników zewnętrznych oraz ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów (pkt 115 wyroku).

W wyroku z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, TSUE stwierdził, że zgodnie z zasadą podziału władz charakteryzującą funkcjonowanie państwa prawnego, konieczne jest zagwarantowanie niezależności sądów względem władzy ustawodawczej i wykonawczej. W tym względzie ważne jest, by sędziowie byli chronieni przed ingerencją lub naciskami z zewnątrz, które mogłyby zagrozić ich niezależności⁸. Zasady, o których mowa w pkt 123 niniejszego wyroku⁹, powinny pozwalać w szczególności na wykluczenie nie tylko wszelkiego bezpośredniego wpływu w postaci zaleceń, ale również bardziej pośrednich form oddziaływania, które mogą zaważyć na decyzjach danych sędziów (pkt 124 i 125 wyroku). TSUE wskazał, że ta wykładnia art. 47 Karty znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) odnoszącym się do art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPC), w myśl którego jest wymagane, aby sądy były niezależne zarówno od stron, jak i od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ETPC w celu ustalenia, czy sąd można uznać za „niezawisły” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, należy zwrócić uwagę między innymi na sposób powoływania jego członków i długość ich kadencji, na istnienie gwarancji chroniących ich przed naciskami z zewnątrz oraz na to, czy dany organ przejawia oznaki niezależności¹⁰. ETPC stale podkreśla, że chociaż zasada rozdziału władzy wykonawczej i sądowniczej nabiera coraz większego znaczenia w jego orzecznictwie, to ani art. 6, ani żadne inne postanowienie EKPC nie narzuca państwom określonego modelu ustrojowego regulującego w taki czy inny sposób stosunki i interakcje między poszczególnymi organami władzy państwowej, ani też nie zobowiązuje tych państw do zastosowania się do tego czy innego teoretycznego wzorca konstytucyjnego odnoszącego się do dopuszczalnych granic takich interakcji. Wszystko sprowadza się do tego, czy w danej sprawie zostały spełnione wymogi EKPC (zob. pkt 130 wyroku i przywołane tam orzeczenia ETPC).

W wyroku TSUE z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, TSUE przypomniał, że niezbędne na

⁸ Zob. także wyrok TSUE z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, pkt 118 i 119.

⁹ Niezawisłość i bezstronność wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności względem ścierających się przed nim interesów.

¹⁰ Zob. orzecznictwo ETPC przywołane w pkt 126-129 wyroku.

podstawie prawa Unii gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają w szczególności istnienia zasad regulujących powoływanie sędziów (pkt 121 wyroku). Ponadto TSUE stwierdził, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE nakłada na wszystkie państwa członkowskie obowiązek ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia, w dziedzinach objętych prawem Unii, skutecznej ochrony prawnej w rozumieniu w szczególności art. 47 Karty, wobec czego to ostatecznie postanowienie powinno być należycie uwzględnione przy dokonywaniu wykładni art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE. Orzekając w tej kwestii, że art. 47 Karty samoistnie, a więc bez konieczności ustanowienia szczegółowych norm w przepisach prawa Unii lub prawa krajowego, przyznaje jednostkom prawo, na które mogą się one bezpośrednio powoływać¹¹, w szczególności w zakresie, w jakim postanowienie to wymaga, by organ mający rozpoznać środek prawny oparty na prawie Unii spełniał ustanowiony w tym postanowieniu wymóg niezawisłości, TSUE uznał w szczególności, że wymóg ten cechuje się jasnym, precyzyjnym i bezwarunkowym charakterem wymaganym do stwierdzenia jego bezpośredniej skuteczności. Z powyższego wynika, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE nakłada na państwa członkowskie jasny i precyzyjny obowiązek osiągnięcia rezultatu, który jest bezwarunkowy, jeśli chodzi o niezależność sądów mających dokonywać wykładni i stosować prawo Unii (pkt 145 i 146 wyroku).

2.2. Ze względu na treść projektu należy także uwzględnić art. 45 TfUE, ustanawiający swobodę przepływu pracowników wewnątrz Unii.

Zasada swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia. Zgodnie z orzecznictwem TSUE swoboda przepływu pracowników oznacza zniesienie także barier o charakterze niedyskryminującym. Za sprzeczne z art. 45 TfUE Trybunał uznaje regulacje krajowe, które uniemożliwiają lub zniechęcają pracownika – obywatela UE do skorzystania ze swobody przemieszczania się do innego państwa członkowskiego. Postanowienia art. 45 TfUE nie mają jednak zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej (art. 45 ust. 4 TfUE). Wyłączenie to ma charakter wyjątku, nie można więc traktować go rozszerzająco. Jego treść, wraz z pojęciem „administracja publiczna”, jest przedmiotem orzecznictwa TSUE¹².

TSUE stwierdził, że pojęcie administracji publicznej w rozumieniu przepisów TfUE należy interpretować i stosować jednolicie w całej Unii i w związku z tym nie może być w pełni pozostawione uznaniu państw członkowskich. Zgodnie z orzecznictwem TSUE art. 45 ust. 4 TfUE ma

¹¹ Por. wyroki TSUE: z dnia 17 kwietnia 2018 r. w sprawie C-414/16, *Egenberger*, pkt 78 oraz z dnia 29 lipca 2019 r. w sprawie C-556/17, *Torubarov*, pkt 56.

¹² Zob. m.in. wyroki TS: z dnia 17 grudnia 1980 r. w sprawie 149/79, *Komisja przeciwko Belgii*, pkt 10, 12, 18 i 19 oraz z 16 czerwca 1987 r. w sprawie 225/85, *Komisja przeciwko Włochom*, pkt 7, a także wyroki TSUE z dnia 6 października 2015 r. w sprawie C-298/14, *Brouillard*, pkt 30-32 oraz z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie C-20/16, *Bechtel*, pkt 34 i 35.

zastosowanie tylko do stanowisk, które są związane z bezpośrednim lub pośrednim udziałem w wykonywaniu władzy powierzanej przez prawo publiczne oraz funkcji, które mają na celu ochronę ogólnych interesów państwa lub władz publicznych i wymagają zatem od osób dysponujących tymi uprawnieniami istnienia szczególnej relacji solidarności z państwem oraz wzajemności praw i obowiązków leżących u podstaw więzów obywatelstwa. TSUE stoi na stanowisku, że art. 45 ust. 4 TfUE może być zastosowany wówczas, gdy wykonywanie uprawnień przyznanych przez prawo publiczne odbywa się regularnie oraz nie jest bardzo niewielką częścią prowadzonej aktywności. Wyłączenia określonego w art. 45 ust. 4 TFUE nie stosuje się natomiast do stanowisk, które podlegają wprowadzie państwu lub innym podmiotom prawa publicznego, jednak nie wiążą się ze współdziałaniem przy wykonywaniu zadań należących do administracji publicznej we właściwym znaczeniu.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. W świetle orzecznictwa TSUE wskazanego w pkt 2.1 opinii konieczne jest zbadanie projektu pod kątem zgodności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty. Jak wynika z tego orzecznictwa, organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych państw, jednak przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających dla nich z prawa Unii, w szczególności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE¹³. Z tej perspektywy art. 1 ust. 2 projektu, zgodnie z którym obywatelskich sędziów handlowych powołuje się w sądach okręgowych, w których utworzono wydziały gospodarcze, wynika, że chociaż nie zmieni się pozycja tych sądów w ustroju sądownictwa powszechnego, to w ich skład ma wejść nowa kategoria sędziów. W art. 2 projektu określono bowiem, że w zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (ust. 1), a przy rozstrzyganiu spraw mają oni równe prawa z sędziami, chyba że ustawa stanowi inaczej (ust. 2). W konsekwencji status obywatelskich sędziów handlowych powinien zostać oceniony wedle standardu wyznaczonego przez prawo Unii Europejskiej. Przede wszystkim istotne jest zbadanie, czy obywatelscy sędziowie handlowi dają gwarancję niezawisłości i bezstronności z czym wiążą się kwestie składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu uczestników postępowania, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności względem ścierających się przed nim interesów¹⁴.

¹³ Zob. zwłaszcza wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, pkt 52.

¹⁴ Zob. zwłaszcza wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, pkt 74 i przywołane tam orzecznictwo.

We wskazanym zakresie szczególną uwagę należy zwrócić na art. 7 ust. 1 projektu, który stanowi, że obywatelskich sędziów handlowych do sądów okręgowych mają wybierać w głosowaniu tajnym sejmiki województw, których obszar jest objęty właściwością tych sądów. Kandydat na obywatelskiego sędziego handlowego może zgłosić się samodzielnie lub zostać zgłoszony przez stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne lub zawodowe, zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, których zadaniem statutowym jest działanie na rzecz wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju przedsiębiorczości, z wyłączeniem partii politycznych (art. 9 ust. 1 projektu). Proponowane regulacje zakładają zatem wprowadzenie trybu wyboru obywatelskich sędziów handlowych odmiennego od określonego w art. 179 Konstytucji RP, w myśl którego sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Propozycje te wymagają skonfrontowania z wymaganiami wynikającymi z orzecznictwa TSUE. Po pierwsze, TSUE podkreśla, że zgodnie z zasadą podziału władz charakteryzującą funkcjonowanie państwa prawnego, konieczne jest zagwarantowanie niezależności sądów względem władzy ustawodawczej i wykonawczej i w tym względzie ważne jest, by sędziowie byli chronieni przed ingerencją lub naciskami z zewnątrz, które mogłyby zagrozić ich niezależności¹⁵. Nasuwa się zatem wątpliwość, czy dokonywanie wyboru obywatelskich sędziów handlowych przez sejmiki wojewódzkie, bez jakiegokolwiek udziału organów władzy sądowniczej, także na etapie zgłaszania kandydatów, spełnia wskazaną przesłankę. Po drugie, argumentem wzmacniającym tę wątpliwość może być ocena dokonana przez TSUE w odniesieniu do trybu powoływania sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) w wyroku z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*. TSUE przypomniał w nim, że skoro na podstawie art. 179 Konstytucji RP sędziowie Sądu Najwyższego są powoływani przez Prezydenta RP na wniosek KRS, czyli organu, któremu na mocy art. 186 Konstytucji RP powierzono zadanie stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, to interwencja takiego organu w kontekście procesu powoływania sędziów może, co do zasady, przyczynić się do obiektywizacji tego procesu poprzez określenie ram uznania, jakim dysponuje Prezydent RP przy wykonywaniu powierzonej mu prerogatywy. Jednocześnie TSUE wskazał, że może być tak jednak wyłącznie pod warunkiem, w szczególności, że sam ten organ będzie wystarczająco niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz od organu, któremu ma przedłożyć taki wniosek o powołanie (pkt 124 i 125 wyroku)¹⁶. TSUE zauważył, że na podstawie art. 179 Konstytucji RP akt, w którym KRS

¹⁵ Zob. zwłaszcza wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, pkt 124 i 125.

¹⁶ Zob. także wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, pkt 137 i 138.

rekomenduje danego kandydata do powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, stanowi warunek *sine qua non*, aby taki kandydat mógł na nie zostać powołany przez Prezydenta RP. Rola KRS w tym procesie nominacyjnym jest zatem pierwszoplanowa. W tym kontekście stopień niezależności KRS od polskiej władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu powierzonych jej zadań może mieć znaczenie przy dokonywaniu oceny, czy wyłonieni przez nią sędziowie będą w stanie spełnić wymogi niezawisłości i bezstronności wynikające z prawa Unii (pkt 126 i 127 wyroku)¹⁷. TSUE podkreślił również, że dla potrzeb dokonania wspomnianej oceny i z uwagi na to, iż decyzje Prezydenta RP w sprawach powołania sędziów Sądu Najwyższego nie mogą być przedmiotem kontroli sądowej, istotny może być także sposób, w jaki określono zakres odwołania przysługującego od uchwały KRS, która obejmuje rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego tego sądu, a w szczególności kwestia, czy to odwołanie umożliwi zapewnienie skutecznej kontroli sądowej takich uchwał, przynajmniej w zakresie pozwalającym na ustalenie, że nie doszło do przekroczenia uprawnień lub nadużycia władzy, naruszenia prawa lub popełnienia oczywistego błędu w ocenie (pkt 128 wyroku). Na podstawie powyższego nie można zatem wykluczyć zakwestionowania, przy wykorzystaniu argumentów *per analogiam*, trybu wybierania obywatelskich sędziów handlowych przez sejmiki wojewódzkie jako niedającego gwarancji, że sędziowie ci będą w stanie spełnić wymogi niezawisłości i bezstronności¹⁸.

Dla rozważenia powyższych wątpliwości istotne jest jednak uwzględnienie tego, że orzecznictwo TSUE, w którym dokonano wykładni art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, dotyczy spraw wniesionych w trybie prejudycjalnym. Przywołane wyroki TSUE odnoszą się zatem do okoliczności poszczególnych spraw, które są przedmiotem postępowań przed sądem krajowym zgłaszającym pytanie prejudycjalne. Poza tym TSUE dokonując wykładni art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, nie wypowiedział się kategorycznie o niezgodności z prawem UE przepisów krajowych będących przedmiotem sprawy, ale wskazywał, że oceny powinien dokonać sąd odsyłający. I tak, w wyroku z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, TSUE orzekł, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie takim zmianom, jeżeli okaże się – co powinien ocenić sąd odsyłający na podstawie wszystkich

¹⁷ Zob. także wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, *A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz C-624/18 i C-625/18, *C.P. i D.O. przeciwko Sądowi Najwyższemu*, pkt 139.

¹⁸ Dodatkowo można odnotować, że proponowany tryb wyboru obywatelskich sędziów handlowych zasadniczo różni się od trybu powoływania szczególnej kategorii sędziów, tzn. sędziów pokoju we Włoszech, których status był oceniany przez TSUE w wyroku z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie C-658/18, *UX przeciwko Governo della Repubblica italiana*. Sędziowie pokoju są mianowani dekretem prezydenta Republiki Włoskiej, po przeprowadzeniu narady przez najwyższą radę sądownictwa na wniosek właściwej miejscowo rady sądownictwa, z udziałem pięciu przedstawicieli wyznaczonych za wspólnym porozumieniem przez rady izb adwokackich okręgu sądu apelacyjnego (zob. pkt 42-56 przywołanego wyroku TSUE).

istotnych okoliczności – że zmiany te mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niepodatności sędziów powołanych przez Prezydenta RP na podstawie wspomnianych uchwał KRS na czynniki zewnętrzne.

Na marginesie można odnotować, że zaproponowane w projekcie regulacje dotyczące obywatelskich sędziów handlowych są wyraźnie wzorowane na obowiązujących przepisach dotyczących ławników (zob. art. 158-175 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych). Art. 169 tej ustawy stanowi, że w zakresie orzekania ławnicy są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (§ 1), a ławnik nie może przewodniczyć na rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą, chyba że ustawy stanowią inaczej (§ 1). Projekt ustawy przewiduje analogiczne przepisy odnośnie do obywatelskich sędziów handlowych, z tym że w art. 2 ust. 2 projektu dodatkowo określono, że przy rozstrzyganiu spraw obywatelscy sędziowie handlowi mają równe prawa z sędziami, chyba że ustawa stanowi inaczej. Przepisy przywołanej ustawy nie zostały do tej pory podważone pod kątem zgodności z prawem Unii Europejskiej w kontekście niezawisłości ławników jako osób biorących udział w orzekaniu. Podanie w wątpliwość niezawisłości obywatelskich sędziów handlowych z uwagi na wybieranie ich przez sejmiki województw mogłoby wszakże prowadzić do postawienia podobnych zastrzeżeń wobec trybu wyboru ławników przez rady gmin.

Co się tyczy rozwiązania polegającego na wyborze obywatelskich sędziów handlowych na 5-letnią kadencję (art. 12 ust. 1 projektu), to w świetle orzecznictwa TSUE można je uznać za dopuszczalne. W wyroku z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, TSUE uznał, że zasada nieusuwalności wymaga, by sędziowie mogli sprawować urząd do momentu ukończenia obowiązkowego wieku przejścia w stan spoczynku lub upływu kadencji sprawowania danej funkcji, jeżeli ma ona charakter czasowy (pkt 76 wyroku). Przesłanki wygaśnięcia mandatu obywatelskiego sędziego handlowego (art. 13 projektu ustawy) oraz odwołania takiego sędziego (art. 14 projektu ustawy) można uznać za dopuszczalne z perspektywy prawa UE¹⁹.

W świetle powyższego można uznać, że w zakresie, w jakim projekt przewiduje wybór obywatelskich sędziów handlowych przez sejmiki wojewódzkie bez udziału władzy sądowniczej, może on budzić wątpliwości co do zgodności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty w kontekście spełniania przez tych sędziów wymogów niezawisłości i bezstronności w rozumieniu dotychczasowego orzecznictwa TSUE.

3.2. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 projektu obywatelskim sędzią handlowym może być wybrany ten, kto posiada obywatelstwo polskie.

¹⁹ Zob. wyroki TSUE: z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie C-619/18, *Komisja przeciwko Polsce*, pkt 76, z dnia 21 stycznia 2020 r. w sprawie C-274/14, *Banco de Santander*, pkt 51 i 56 oraz z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie C-658/18, *UX przeciwko Governo della Repubblica italiana*, pkt 47-49.

Projektowany przepis wymaga zatem oceny pod kątem zgodności z art. 45 TfUE.

Biorąc pod uwagę przewidziane w projekcie ustawy kompetencje obywatelskich sędziów handlowych jako osób biorących udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości należy uznać, że sprawowanie mandatu takiego sędziego wymaga istnienia szczególnych relacji w stosunku do państwa, wynikających z więzów obywatelstwa. Można to zatem uznać za zatrudnieniem w administracji publicznej, spełniające kryterium wyjątku przewidzianego w art. 45 ust. 4 TfUE. W konsekwencji należy przyjąć, że w omawianym przypadku wymóg obywatelstwa polskiego jest usprawiedliwiony, zasada swobody przepływu pracowników nie ma zastosowania, a projektowany przepis nie jest sprzeczny z prawem UE.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw dotyczy kwestii objętych prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy w zakresie, w jakim przewiduje wybór obywatelskich sędziów handlowych przez sejmiki wojewódzkie bez udziału organów władzy sądowniczej, może budzić wątpliwości co do zgodności z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty.

W pozostałym zakresie projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem UE.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 30 marca 2021 r.

BAS-WAPM-664/21

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP.020.947.2021
Data wpływu 31.03.2021

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy
o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych
ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Arkadiusz Myrcha) jest
projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art.
95a regulaminu Sejmu**

Zgodnie z art. 1 projektu obywatele będą mogli brać udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości jako obywatelscy sędziowie handlowi, powoływani w sądach okręgowych, w których utworzono wydziały gospodarcze. W zakresie orzekania obywatelscy sędziowie handlowi mają być niezawiśli i podlegać tylko Konstytucji oraz ustawom, zaś przy rozstrzygnięciu spraw mają mieć równe prawa z sędziami, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 2 projektu). Obywatelski sędzia handlowy ma obowiązek sprawowania funkcji z zachowaniem niezależności, bezstronności, godności i uczciwości oraz unikać zachowania, które mogłoby co do tego wywoływać uzasadnione wątpliwości (art. 3 ust. 1 projektu). W art. 5 projektu wymieniono warunki, jakie należy spełnić, by móc zostać wybranym obywatelskim sędzią handlowym, natomiast w art. 7 projektu określono katalog zawodów i funkcji, które wykluczają możliwość wyboru na takiego sędziego. W art. 7-19 projektu uregulowano kwestie dotyczące dokonywania wyboru, sprawowania mandatu oraz odwoływania obywatelskich sędziów handlowych, a także wyznaczania ich do udziału w sprawach i przysługującej im diety.

Projektodawcy proponują także wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹, dalej jako „k.p.c.”. Zgodnie z projektowanym art. 47 § 2¹ k.p.c. w pierwszej instancji sąd okręgowy w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch obywatelskich sędziów handlowych ma rozpoznawać sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw; prezes sądu ma zarządzać rozpoznaniem takiej sprawy w składzie jednego sędziego w braku możliwości wyznaczenia

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.

obywatelskich sędziów handlowych albo na wniosek strony złożony nie później niż tydzień przed rozpoczęciem pierwszej rozprawy albo w sprzeciwie od wyroku zaocznego. Konsekwencją tej propozycji są zmiany odnoszące się do art. 54, art. 324, art. 330 oraz art. 505²³ k.p.c.

Ponadto proponuje się znowelizowanie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych². Proponowane zmiany w art. 46, art. 47a oraz art. 51 tej ustawy dotyczą udziału obywatelskich sędziów handlowych w rozpoznawaniu spraw.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

² Dz. U. z 2020 r. poz. 2072.

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

SEKRETARIAT SZEFA KG
L.dz. **AK. 1122. 26. 2021**
Data wpływu **15. 04. 2021**

Warszawa, dnia **14** kwietnia 2021 r.

BSA II-021-119/21

Pani
Agnieszka Kaczmarska

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowna Pani Minister,

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 marca 2021 r., SPS-WP.020.94.5.2021, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 154) w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *poselskiego projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw*.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

Uwagi Sądu Najwyższego do poselskiego projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (EW-020-452/21)

1. Uwagi ogólne

Przedmiotem opinii jest propozycja wprowadzenia do ustawodawstwa polskiego instytucji obywatelskiego sędziego handlowego.

Na wstępie należy poczynić uwagę natury terminologicznej. Określenie „obywatelski sędzia handlowy” jest obce polskiemu systemowi prawnemu. Przymiotnik „obywatelski” sugeruje co prawda, że chodzi o sędziego niezawodowego, jednak mimo to posłużenie się rzeczownikiem „sędzia” nie wydaje się zabiegiem trafnym. Obywatelski sędzia handlowy nie miałby bowiem uprawnień do samodzielnego orzekania, co odróżnia go od sędziego zawodowego i asesora sądowego.

Powyższa uwaga prowadzi do kolejnej kwestii, a mianowicie relacji pomiędzy instytucjami ławnika i obywatelskiego sędziego handlowego. Nietrudno zauważyć, że instytucje te są do siebie bardzo zbliżone. Jeden i drugi podmiot bierze udział w orzekaniu w składzie kolegialnym bez prawa przewodniczenia. Jedyną istotną różnicą jest to, że ławnik co do zasady (z wyjątkiem ławników orzekających w sprawach z zakresu prawa pracy) nie musi posiadać specjalistycznych wiadomości z określonej dziedziny, czego wymaga się od obywatelskiego sędziego handlowego. Nie wydaje się wszakże, aby tego rodzaju różnica przemawiała za wprowadzeniem osobnej instytucji. Jeśli już, należałoby rozważyć wprowadzenie odrębnej kategorii ławników, orzekających tylko w sprawach handlowych, wobec których można byłoby sformułować wymagania analogiczne jak wobec ławników orzekających w sprawach z zakresu prawa pracy, którzy muszą się wykazać szczególną znajomością spraw pracowniczych (art. 158 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072, dalej powoływana jako USP). Rozszerzenie udziału ławników poprzez powrót do obowiązującej do 1996 r. zasady orzekania przez sąd I instancji w składzie sędziego i dwóch ławników jest postulowane przez niektórych przedstawicieli nauki (zob. np. K. Knoppek, *Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w postępowaniu cywilnym*, Ius Novum 2014, nr specjalny, s. 24-32). Nietrudno zresztą zauważyć, że projekt w większości powiela regulacje USP dotyczące ławników.

Projektodawca w uzasadnieniu wskazał na doświadczenie zawodowe w rzemiośle lub handlu jako cechę charakteryzującą obywatelskiego sędziego handlowego. Nasuwa to wątpliwość, czy nie dochodzi tu do zatarcia ról członka składu orzekającego i biegłego. Jeśli w sprawie wymagana jest wiedza specjalistyczna, należy wezwać biegłego i to nawet w sytuacji,

kiedy członek składu orzekającego taką wiedzę posiada (zob. wyrok SN z 26.10.2006 r., I CSK 166/06, Legalis nr 188105). Jeśli obywatelscy sędziowie handlowi mieliby dostarczać składowi orzekającemu takiej wiedzy specjalistycznej, nie może to prowadzić do zaniechania wzywania biegłych i przejmowania przez sąd roli biegłego, a w rezultacie do naruszenia rzetelności procesu.

W uzasadnieniu projektu ogólnikowo wskazano, że podobne instytucje funkcjonują w innych krajach, podając jako jedyny przykład Austrii. Rzecz jednak w tym, że w Austrii funkcjonowanie sędziów niezawodowych w sprawach handlowych ocenia się negatywnie i zgłasza propozycje rezygnacji z ich udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości (zob. A. Okońska, *Zakres kognicji sądów powszechnych w Austrii*, Warszawa 2017, s. 6). Warto byłoby zatem wcześniej przeprowadzić szerszą analizę prawnoporównawczą, która pozwoliłaby odpowiedzieć na pytanie, czy w jakimś kraju z sukcesem funkcjonuje podobna instytucja.

Należy też wskazać, że przyczyną ograniczenia udziału ławników w sądach powszechnych były problemy związane z zapewnieniem ich uczestnictwa na rozprawie. Można się zatem obawiać, że wprowadzenie proponowanej instytucji nie zwiększy czasu rozpoznawania spraw gospodarczych. Podnoszony był też niski poziom wiedzy ławników potrzebny do rozstrzygania spraw (szerzej na ten temat A. Siemaszko (red.), *Ławnicy. Rezultaty badań empirycznych*, Warszawa 1994 oraz P. Sitniewski, *Analiza wyników ankiet prezesów sądów w zakresie wyboru ławników, jakości ich pracy oraz funkcjonowania w ramach wymiaru sprawiedliwości* w: J. Ruszewski (red.), *Ławnicy – społeczni sędziowie w teorii i praktyce*, Suwałki 2011, s. 75-98). Podobny problem może się pojawić w przypadku obywatelskich sędziów handlowych. Sprawy gospodarcze są często sprawami bardzo złożonymi pod względem prawnym, których osoba nieposiadająca odpowiedniej wiedzy prawniczej nie będzie w stanie należycie przeanalizować i rozstrzygnąć. W uzasadnieniu projektu nie wskazano też, w jaki sposób proponowana instytucja miałaby wpłynąć na szybsze rozstrzygnięcie spraw.

Można zatem wyrazić wątpliwość, czy wprowadzenie proponowanej instytucji pozwoli osiągnąć wskazany w preambule cel usprawnienia rozpoznawania spraw gospodarczych przez sądy.

Z pewnością natomiast wprowadzenie obywatelskiego sędziego handlowego zrealizuje wskazany w preambule i uzasadnieniu drugi cel projektu ustawy, jakim jest zwiększenie udziału społeczeństwa w wymiarze sprawiedliwości. Udział ten jest przewidziany przez Konstytucję, choć jego zakres jest kształtowany przez ustawodawcę zwykłego (art. 182 Konstytucji RP). Niewątpliwie w chwili obecnej udział ten jest niewielki, gdyż nowelizacje procedury cywilnej w latach 1996 – 2007 znacznie ograniczyły udział ławników w sprawach cywilnych.

Należy zasygnalizować, że problemem może okazać się zapewnienie odpowiednich kandydatów na obywatelskich sędziów handlowych. Osoby posiadające duże doświadczenie i wiedzę w zakresie prawa gospodarczego i cywilnego mogą nie być zainteresowane wyłączeniem się z obowiązków zawodowych na okres rozpoznawania spraw. Ponadto może zaistnieć problem bezstronności obywatelskich sędziów handlowych, biorąc pod uwagę fakt, że mają oni wywodzić się z grona, w ramach którego przedsiębiorcy konkurują ze sobą lub pozostają w relacjach handlowych.

2. Uwagi szczegółowe

Wątpliwym zabiegiem jest zawarcie w ustawie preambuły. Preambuła jest elementem ustawy zasadniczej oraz aktów prawa unijnego. Wprowadzanie jej do ustawy nie znajduje przekonującego uzasadnienia i może generować problemy co do jej znaczenia.

Jeśli chodzi o wymagania stawiane kandydatom na obywatelskich sędziów handlowych, należy wskazać na brak wymogu co do wykształcenia. Tymczasem wymóg taki istnieje w stosunku do ławników, którzy muszą się legitymować wykształceniem minimum średnim lub średnim branżowym (art. 158 § 1 pkt 7 USP), nie mówiąc już o sędziach zawodowych, asesorach i referendarzach. Akceptując argument, że posiadanie kwalifikacji zawodowych przemawia za rezygnacją z wymogu posiadania wykształcenia wyższego, nie sposób uzasadnić rezygnacji z wprowadzenia minimum wykształcenia na poziomie wykształcenia średniego.

Szerszego uzasadnienia nie znajduje wybieranie obywatelskich sędziów handlowych przez sejmik województwa zamiast radę gminy, tak jak ma to obecnie miejsce w przypadku ławników. Niezrozumiałe jest przy tym zawarte w uzasadnieniu projektu stwierdzenie, że radny sejmiku województwa, który uczestniczył w wyborze konkretnego sędziego, będzie ponosił z tego tytułu odpowiedzialność przed wyborcami, w szczególności zaś może nie zostać ponownie wybrany. Abstrahując nawet od podstaw takiej odpowiedzialności, trzeba mieć bowiem na uwadze, że wybory obywatelskich sędziów handlowych mają być tajne.

Projekt nie przewiduje możliwości wyznaczenia dodatkowego obywatelskiego sędziego handlowego, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że sprawa będzie trwać dłuższy czas, co pozostaje w dysonansie z możliwością wyznaczenia ławnika dodatkowego (art. 171 USP) czy sędziego lub asesora dodatkowego (art. 47 USP).

Należy zwrócić uwagę na dużą dysproporcję w zakresie diety (rekompensaty) przysługującej obywatelskiemu sędziemu handlowemu i ławnikowi (art. 19 projektu i art. 172 USP). Mając na względzie wykonywanie w istocie takiej samej funkcji, nie jest to rozwiązaniem trafnym.

3. Konkluzja

Przedstawione wyżej argumenty skłaniają do wniosku, że wprowadzenie do polskiego wymiaru sprawiedliwości nowego podmiotu w postaci obywatelskiego sędziego handlowego nie zostało przekonująco uzasadnione. Jeśli nawet zaakceptować potrzebę wprowadzenia do orzekania w sprawach gospodarczych szerszego udziału czynnika obywatelskiego, to znacznie prostszym i spójniejszym systemowo rozwiązaniem jest wyodrębnienie ławników wykazujących się szczególną znajomością spraw gospodarczych poprzez wprowadzenie stosownych zmian do USP.

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WO 420.34.2021

Warszawa, 2021-04-19

Dot. SPS-WP.020.94.5.2021

SEKRETARIAT SZEFKA KS

L.dz.

Data wpływu 23. 04. 2021

SEKRETARIAT Z-CY SZEFKA NS
SEKRETARIAT Z-CY SZEFKA KS
L.dz. DS. 175. 287. 21
Data wpływu 23. 04. 2021 r.

Pani Agnieszka KACZMARSKA

Szef Kancelarii Sejmu

W załączeniu uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 16 kwietnia 2021 r. w przedmiocie projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz zmianie niektórych innych ustaw.

sędzia Paweł Styrna

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.94.10.2021

Data wpływu 26. 04. 2021

ODPIS

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 16 kwietnia 2021 r.

**w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz
o zmianie niektórych innych ustaw**

Poselski projekt ustawy o obywatelskich sędziach handlowych, przekazany przy piśmie Szefa Kancelarii Sejmu z 29 marca 2021 r. (znak: SPS-WP.020.94.5.2021), wprowadza de facto inną uprzywilejowaną kategorię ławników opłacanych dietą dzienną, której wysokość wynosi tyle, co wynagrodzenie dzienne sędziego zawodowego (2,5 średniej) w stawce. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa wprowadzenie dodatkowej, uprzywilejowanej grupy ławników może być sprzeczne z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w Konstytucji, gdyż takie różnicowanie w prawach i obowiązkach obywateli biorących udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, nie znajduje aksjologicznego uzasadnienia. Obywatelscy sędziowie handlowi mają orzekać we wszystkich sprawach należących do właściwości sądów gospodarczych, co w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa wydłuży postępowanie. Z uwagi na powyższe Rada negatywnie opiniuje przedłożony projekt.

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa
sędzia Paweł Styra

**Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORG...**

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Mariusz Górczew

RZECZPOSPOLITA POLSKA

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

Warszawa, dnia 10.05.2021 r.

PK I BP 0280.88.2021

SEKRETARIAT SZEFA KG
L.dz. AK.020.28.2021
Data wpływu 19.05.2021

Pani
Agnieszka Kaczmarska
Szef
Kancelarii Sejmu

Szanowna Pani Minister

Odpowiadając na pismo z dnia 29 marca 2021 r., nr SPS-WP.020.94.5.2021, dotyczące poselskiego projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2021 r., poz. 66), uprzejmie informuję, że ujęte w tym projekcie rozwiązania nie zasługują na akceptację.

W znacznej części powielają one bowiem co do istoty uregulowania dotyczące ławników zawarte w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych¹ oraz w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym², zmierzając *de facto* do wprowadzenia odrębnej kategorii ławników w sprawach gospodarczych, dla których uzurpują miano „sędziów”, powodując zamieszanie terminologiczne skutkujące wątpliwościami natury ustrojowej oraz naruszając utrwaloną dychotomię, w której „sędzia” to sędzia zawodowy czyli osoba pełniąca swój

¹ Dz.U. z 2020 r., poz. 2072.

² Dz.U. z 2021 r., poz. 154, z późn. zm.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SP-102.020.94.11.2021
Data wpływu 20.05.2021

urząd w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym, sądach powszechnych, sądach administracyjnych oraz sądach wojskowych, zaś „ławnik” to sędzia niezawodowy czyli osoba uczestnicząca w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości zgodnie z art. 182 *Konstytucji RP*.

Co więcej, proponowane rozwiązania stanowią zagrożenie dla fundamentalnych zasad prawa. W szczególności nie sposób uznać za zgodne z zasadą równości wobec prawa oraz spełniające konstytucyjny wymóg „sądu właściwego”, stanowiący element przewidzianego w art. 45 ust. 1 *Konstytucji* prawa do sądu, tracących dowolnością i uznaniowością regulacji ujętych w projektowanym art. 47 § 2¹ zdanie drugie *Kodeksu postępowania cywilnego*³ odnoszących się do wyznaczania składu „sądu okręgowego rozpoznającego w pierwszej instancji sprawy gospodarcze oraz inne sprawy z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego należące do sądu gospodarczego na podstawie odrębnych ustaw”. Tym samym model, wedle którego właściwy skład sądu w pewnej kategorii spraw nie wynika w istocie z przepisu ustawy, lecz zależy od niedookreślonej przesłanki „braku możliwości wyznaczenia obywatelskich sędziów handlowych” lub jest determinowany wnioskiem jednej strony, bez względu na stanowisko w tej kwestii drugiej ze stron, musi zostać zdyskwalifikowany.

Z wymogiem bezstronności sędziów nie współgra natomiast to, że obywatelscy sędziowie handlowi mają być aktywnymi przedsiębiorcami. Regulacja taka stwarza mianowicie możliwość orzekania przez nich w sprawach swoich potencjalnych konkurentów na rynku, a tym samym powoduje, że mogą oni być osobiście zainteresowani w określonym rozstrzygnięciu, np. w celu osłabienia konkurencji i zdobycia dominującej pozycji, nawet jeżeli jeszcze nie wiązały ich ani nie wiążą ze stronami żadne relacje osobiste czy zawodowe. Co więcej, okoliczność, że dana osoba posiada „wiedzę branżową”, bo w określonym obszarze prowadzi działalność gospodarczą, skutkować może daleko idącą subiektywizacją ocen określonych zachowań, wynikającą z własnych doświadczeń, a niewykluczone że i oczekiwań.

³ „Prezes sądu zarządza rozpoznanie takiej sprawy w składzie jednego sędziego w braku możliwości wyznaczenia obywatelskich sędziów handlowych albo na wniosek strony złożony nie później niż tydzień przed rozpoczęciem pierwszej rozprawy albo w sprzeciwie od wyroku zaocznego.”

Zaproponowane unormowania nie tylko są niespójne zewnętrznie, ale także kolidują z założeniami przyświecającymi twórcom *projektu*, wyrażonymi w uzasadnieniu. Dla przykładu, projektodawcy określając status obywatelskiego sędziego handlowego nie uwzględnili wymogu posiadania przez tegoż wyłącznie polskiego obywatelstwa, który to wymóg jest ustanowiony dla sędziów, a nadto nie przewidzieli regulacji, na mocy której w sferze prawa karnego byłby on traktowany w tożsamy sposób jak sędzia czy ławnik.

Z kolei z wyidealizowanym oczekiwaniem autorów *projektu*, że wprowadzenie do polskiego porządku prawnego obywatelskich sędziów handlowych zdynamizuje postępowania w sprawach gospodarczych, a tym bardziej, że będzie stanowić gwarancję profesjonalnego rozstrzygnięcia spraw, kolidują zwłaszcza takie rozwiązania, jak np. możliwość zaskarżania przez „obywatelskiego sędziego handlowego” powołania go do składu orzekającego w danej sprawie (projektowany art. 47a § 4a *Prawa o ustroju sądów powszechnych*). Co więcej, poszerzenie składu z jednoosobowego do trzyosobowego może prowadzić do przedłużania postępowania ze względów *stricto* organizacyjnych (np. trudności w uzgadnianiu kolejnych terminów), a nadto będzie generowało dodatkowe koszty. Nie może też umknąć uwadze, że przedsiębiorcy specjalizujący się w określonej dziedzinie niekoniecznie muszą posiadać odpowiednią wiedzę w innych zakresach, a tym bardziej wiadomości niezbędne dla rozstrzygnięcia sporów prawnych.

Z przytoczonych względów oraz w kontekście funkcjonujących sądów arbitrażowych i możliwości korzystania przez sędziów - również w sprawach gospodarczych - z wiedzy specjalistycznej biegłych, procedowanie przedstawionego *projektu* uznaję za niecelowe.

z paszkiem

Bogdan Świączkowski

Arkadiusz Myrcha
Poseł na Sejm RP

Warszawa, dnia 22 czerwca 2021 r.

Szanowna Pani
Małgorzata Gosiewska
Wicemarszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

W odpowiedzi na pismo znak: SPS-WP.020.94.8.2021 dotyczące projektu ustawy o obywatelskich sędziach handlowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przedstawiam uzupełnienie uzasadnienia projektu ustawy:

„Wejście w życie ustawy będzie miało wpływ na budżet państwa. Skutki finansowe wynikać będą z faktu, że obywatelskim sędziom handlowym przysługiwać będzie dieta za czas wykonywania czynności sędziego tj.: za udział w rozprawie, uczestnictwo w naradzie nad wyrokiem lub sporządzenie uzasadnienia, w wysokości 9% podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego za jeden dzień pełnienia obowiązków. Dodatkowo obywatelskim sędziom handlowym zamieszkałym poza siedzibą właściwego sądu okręgowego przysługiwać będzie dieta oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych w tym zakresie dla sędziów sądów powszechnych.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 sierpnia 2020 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale 2020 r., przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. wyniosło 5024, 48 zł, tym samym jeden dzień wykonywania czynności przez obywatelskiego sędziego handlowego wynosić będzie w 2021 r. ok 452 zł.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP.020.94.12.2021
Data wpływu 22.06.2021

Całkowity skutek dla budżetu państwa wynikający z wypłat diet przysługujących obywatelskim sędziom handlowym uzależniony będzie od liczby spraw powierzanych im do prowadzenia (maksymalnie 30 spraw w trakcie trwania kadencji) oraz liczby dni, w trakcie których wykonywane będą czynności w ramach jednej sprawy.

Na podstawie projektowanego art. 9 ust. 7 Minister Sprawiedliwości zostanie upoważniony do określenia w drodze rozporządzenia:

- sposobu postępowania z dokumentami złożonymi sejmikom województw przy zgłaszaniu kandydatów na obywatelskich sędziów handlowych. W przedmiotowym rozporządzeniu powinien zostać w szczególności określony termin na odbiór złożonych dokumentów w przypadku gdy zgłoszony kandydat nie został wybrany na obywatelskiego sędziego handlowego oraz sposób postępowania z dokumentami, które nie zostały odebrane;
- wzoru karty zgłoszenia i sposób udostępniania wzoru zgłoszenia. Wzór karty powinien być udostępniany nieodpłatnie w siedzibach sejmików województw oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Sprawiedliwości. We wzorze karty Minister Sprawiedliwości powinien określić sposób wypełniania karty, przewidzieć rubryki, w których powinien zostać wskazany podmiot dokonujący zgłoszenia oraz rubryki, w których przedstawione zostają dane kandydata na obywatelskiego sędziego handlowego (m.in. imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, numer PESEL, miejsce zamieszkania, adres do korespondencji, miejsce pracy lub prowadzonej działalności, doświadczenie w pracy społecznej, motywy kandydowania na obywatelskiego sędziego handlowego). We wzorze karty zgłoszenia powinien również zostać uwzględniony wykaz załączników dołączanych do zgłoszenia oraz oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie oraz potwierdzenie prawdziwości podanych w zgłoszeniu danych.

Zgodnie z art. 11 ust. 4 projektu, Minister Sprawiedliwości określi w drodze zarządzenia wzór legitymacji służbowej obywatelskiego sędziego handlowego. Wzór

legitymacji służbowej powinien przewidywać, że na legitymacji umieszcza się fotografię obywatelskiego sędziego handlowego, oraz pełnioną funkcję wraz ze wskazaniem sądu w którym obywatelski sędzia handlowy wykonuje swoje obowiązki.”.

Z poważaniem,

